

SUN'IIY INTELLEKT ASOSIDAGI MOBIL ILOVALARNING (CHATGPT, DUOLINGO, LINGQ VA B.) CHET TILI O'QITISHDAGI ROLI

Quvonov Elbek Abduxalil o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universiteti Jizzax filiali psixologiya fakulteti filologiya tillarni o'qitish ingliz tili yo'nalishi 4-bosqich talabasi

quvonovelbek64@gmail.com

Xaydarova Shoira Toxir qizi

Ilmiy rahbar: shoiraxaydarova@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18181701>

Annotatsiya: Mazkur maqolada sun'iy intellekt asosida yaratilgan mobil ilovalarning chet tillarini o'qitish jarayonidagi o'rni va ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Xususan, ChatGPT, Duolingo, LingQ kabi ilovalarning til o'rganish jarayonini individuallashtirish, o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ta'lim samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining afzalliklari va mavjud cheklovlari ochib berilib, ularni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish masalalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, mobil ilovalar, chet tili o'qitish, raqamli ta'lim, ChatGPT, Duolingo, mustaqil ta'lim.

Kirish: So'nggi yillarda globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro iqtisodiy va madaniy aloqalarning kengayishi hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi chet tillarini bilishni zamonaviy jamiyatning muhim talabiga aylantirdi. Ayniqsa, ingliz tili va boshqa xorijiy tillarni o'rganish shaxsning ta'limiy va kasbiy rivojlanishida muhim omil bo'lib qolmoqda. Shu sababli, chet tillarini o'qitishda samaradorlikni oshirish masalasi ta'lim tizimining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. An'anaviy dars uslublari bilan bir qatorda, zamonaviy raqamli texnologiyalar, xususan sun'iy intellekt asosidagi mobil ilovalar ta'lim jarayonida tobora keng qo'llanilmoqda. Ushbu ilovalar o'quvchilarga istalgan vaqtda, istalgan joyda va o'z sur'atida til o'rganish imkonini yaratadi. Natijada ta'lim jarayoni yanada moslashuvchan, qulay va samarali bo'lib bormoqda.

Asosiy qism: Sun'iy intellekt texnologiyalari foydalanuvchilarning faoliyatini tahlil qilish, ularning bilim darajasini aniqlash va shaxsiylashtirilgan ta'lim yo'nalishlarini taklif etish imkoniyatiga ega. Bu jarayon chet tili o'qitishda individual yondashuvni ta'minlaydi. O'quvchilar o'z bilim darajasiga mos mashqlarni bajaradi, xatolar ustida ishlaydi va o'zlashtirish sur'atini mustaqil ravishda belgilaydi. UNESCO tomonidan tayyorlangan hisobotda sun'iy intellektning ta'limdagi ahamiyati quyidagicha ta'kidlanadi: "Artificial intelligence has the potential to support personalized learning and improve access to quality education for all learners¹".

ChatGPT ilovasining chet tili o'qitishdagi imkoniyatlari: ChatGPT sun'iy intellekt asosida ishlovchi dialog tizimi bo'lib, foydalanuvchilar bilan yozma va og'zaki muloqot qilish imkoniyatini beradi. Ushbu ilova grammatika, lug'at boyligi, matn tuzish va tahlil qilish jarayonida samarali yordamchi vosita sifatida xizmat qiladi. ChatGPT orqali o'quvchilar turli mavzularda suhbatlashish, savol-javoblar o'tkazish va yozma topshiriqlarni bajarishlari mumkin. ChatGPT'ning muhim afzalliklaridan biri shundaki, u o'quvchini xato qilishdan

¹ UNESCO. Artificial Intelligence in Education: Guidance for Policy-makers. Paris, 2023, 18-bet.

cho‘chimay mashq qilishga undaydi. Bu esa psixologik to‘siqlarni kamaytirib, o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi. Shu bilan birga, ChatGPT o‘qituvchining o‘rnini to‘liq bosa olmaydi va asosan qo‘shimcha ta‘lim vositasi sifatida qo‘llanilishi lozim.

Duolingo va LingQ ilovalarining pedagogik ahamiyati: Duolingo ilovasi o‘yin elementlariga asoslangan bo‘lib, foydalanuvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Qisqa va tizimli mashqlar, kundalik maqsadlar va baholash mexanizmlari o‘quvchilarni muntazam mashq qilishga undaydi. Ushbu ilova boshlang‘ich va o‘rta darajadagi o‘quvchilar uchun ayniqsa samarali hisoblanadi. LingQ ilovasi esa asosan o‘qish va tinglab tushunish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yo‘naltirilgan. Autentik matnlar, audio materiallar va real til namunalaridan foydalanish o‘quvchilarga haqiqiy til muhitini his qilish imkonini beradi. Godwin-Jones bu borada shunday fikr bildiradi: “Mobile-assisted language learning encourages learner autonomy and provides meaningful exposure to authentic language use²”. Bu fikr mobil ilovalarning mustaqil ta‘limdagi rolini yana bir bor tasdiqlaydi.

Sun‘iy intellekt asosidagi ilovalarning afzalliklari va cheklovlari: Sun‘iy intellekt asosidagi mobil ilovalarning asosiy afzalliklariga qulaylik, moslashuvchanlik, individual yondashuv va tezkor fikr-mulohaza berish imkoniyati kiradi. O‘quvchilar o‘z bilim darajasiga mos materiallar bilan ishlaydi va o‘z sur‘atida o‘rganadi. Shu bilan birga, bunday ilovalarning ayrim cheklovlari ham mavjud. Masalan, ular o‘qituvchining to‘liq o‘rnini bosa olmaydi, tirik muloqot va madaniy kontekstni to‘liq aks ettira olmaydi. Shu sababli, sun‘iy intellekt vositalari an‘anaviy ta‘limni to‘ldiruvchi yordamchi vosita sifatida qo‘llanilishi maqsadga muvofiqdir.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, sun‘iy intellekt asosidagi mobil ilovalar chet tillarini o‘qitishda muhim innovatsion vosita hisoblanadi. ChatGPT, Duolingo, LingQ kabi ilovalar o‘quvchilarning mustaqil ta‘lim olish ko‘nikmalarini rivojlantiradi, til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va ta‘lim jarayonini samaraliroq qiladi. Biroq ushbu texnologiyalar o‘qituvchi rahbarligida, maqsadli va oqilona qo‘llanilgandagina yuqori natija beradi. Shu sababli, sun‘iy intellekt asosidagi ilovalarni chet tili o‘qitish jarayoniga integratsiya qilish bugungi ta‘lim tizimi uchun dolzarb masalalardan biridir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Ахмедова С. Р. Таълим ва тарбия жараёнлари узвийлигининг самарадорлиги //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 9. – С. 369-373.
2. Ахмедова С. Р. и др. Инновацион технологияларни таълим жараёнларига татбиқ этиш йўллари //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 10. – С. 492-496.
3. Axmedova S. R. и др. Masofaviy ta‘lim va uning horijiy tillarni o‘qitishdagi o‘rni //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 10. – С. 608-612.
4. Axmedova, S. R. (2021). Chet tillarni o‘rganish va undagi metodlarning ahamiyati. Science and Education, 2(11), 1076-1080.
5. Axmedova, S. R. (2021). Ilova elementlarining strukturaviy tahlilini o‘rganish. Science and Education, 2(12), 583-587.
6. Ахмедова, С. Р. (2022). Иловали унсурларининг иккинчи даражали бўлаклар формасида ифодаланиб келиши. Science and Education, 3(3), 814-817.

² Godwin-Jones R. Emerging Technologies: Mobile-Assisted Language Learning. Language Learning & Technology, 2018.

7. Akhmedova, S. (2022). STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF APPLIED ELEMENTS IN THE GERMAN LANGUAGE. Science and innovation, 1(B5), 94-97.
8. Ахмедова, С. Р. (2022). Эга шаклида ифодаланган мураккаб тузилишли иловали элементларнинг таҳлилини ўрганиш. Science and Education, 3(4), 1963-1966.
9. Akhmedova Sevara Rakhmankulovna. (2022). NEMIS TILIDA ILOVALI ELEMENTLARINING SEMANTIK O'ZIGA XOSLIKLARI. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 481-485.
10. UNESCO. Artificial Intelligence in Education: Guidance for Policy-makers. Paris, 2023.
11. Godwin-Jones R. Emerging Technologies: Mobile-Assisted Language Learning. Language Learning & Technology, 2018.
12. Harmer J. How to Teach English. Longman, 2007.
13. Richards J. C., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
14. Rakhmankulovna A. S. PEDAGOGICAL STRATEGY OF DEVELOPMENT OF COMPETITION IN YOUNG PEOPLE OF PROFESSIONAL EDUCATION //International Scientific and Current Research Conferences. – 2023. – С. 18-20.
15. Rakhmankulovna A. S. THE ROLE OF EDUCATION AND TRAINING IN PROFESSIONAL TRAINING AND THE IMPORTANCE OF FOREIGN LANGUAGES IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF STUDENTS //International Journal of Advance Scientific Research. – 2023. – Т. 3. – №. 09. – С. 58-62.
16. Sevinch A., Sevara A. IJTIMOIIY MULOQOT JARAYONIDA TIL UNSURLARIDAN FOYDALANISH //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2023. – С. 448-452.
17. Raxmonkulovna A. S. DURCH PRÄPOSITIONEN DARGESTELLTE ANHANGELEMENTE //International Journal of Scientific Trends. – 2023. – Т. 2. – №. 2. – С. 137-140.
18. Abdusalamovna A. N., Rakhmankulovna A. Z. T. A. S. METHODOLOGY OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES BASED ON AN INTEGRATED APPROACH //International Multidisciplinary Journal for Research & Development. – 2023. – Т. 10. – №. 11.
19. Rakhmankulovna A. S. THE SYSTEM OF EDUCATING THE STUDENTS IN VOCATIONAL EDUCATION //International Scientific and Current Research Conferences. – 2023. – С. 123-126.
20. Sevara A., Muslima A. BEAUTY AND FASHION TRENDS //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 36. – №. 3. – С. 72-76.
21. Rakhmankulovna A. S., Madina A. THE IMPORTANCE OF DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCES IN PROFESSIONAL EDUCATION //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2024. – Т. 2. – №. 18. – С. 472-476.
22. Sevara A., Muslima A. ONLINE AND E-LEARNING EDUCATION AND ITS ROLE IN MODERN EDUCATION //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 36. – №. 3. – С. 64-71.
23. Raxmanqulovna A. S. et al. ÖKOLOGIE //Journal of new century innovations. – 2024. – Т. 44. – №. 2. – С. 112-116.
24. Rustamova Z., Ahmedova S. NTEGRATION YONDASHUV ASOSIDA PROFESSIONAL TA'LIMDA DARS O'TISH METODIKASI //International journal of conference series on education and social sciences (Online). – 2023. – Т. 3. – №. 6.

25. Rahmonqulovna A. S. et al. THE IMPORTANCE OF GERMAN IN THE GLOBAL LANDSCAPE //Yangi O'zbekistonda Tabiiy va Ijtimoiy-gumanitar fanlar respublika ilmiy amaliy konferensiyasi. – 2023. – T. 1. – №. 8. – C. 562-566.
26. Raxmonqulovna A. S. et al. The Impact of English on the German Language: A Linguistic Evolution //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 459-463.
27. Raxmonqulovna A. S. et al. The Impact of English on the German Language: A Linguistic Evolution //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 459-463.
28. Raxmanqulovna A. S., Afruza A. Teacher's Ethics, Skills, and Duties in the Lesson //Yangi O'zbekistonda Tabiiy va Ijtimoiy-gumanitar fanlar respublika ilmiy amaliy konferensiyasi. – 2023. – T. 1. – №. 8. – C. 550-555.
29. Raxmanqulovna A. S., Afruza A. Language and Speech: Relationship of Language //Yangi O'zbekistonda Tabiiy va Ijtimoiy-gumanitar fanlar respublika ilmiy amaliy konferensiyasi. – 2023. – T. 1. – №. 8. – C. 556-561.
30. Raxmonqulovna A. S. et al. Perfecting speaking skill in german language //" Conference on Universal Science Research 2023". – 2023. – T. 1. – №. 12. – C. 289-293.
31. Rakhmankulovna A. S. et al. OPPORTUNITIES THAT GERMANY CAN GIVE //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – T. 35. – №. 4. – C. 59-61.
32. Rahmonkulovna A. S. et al. FACHLICHE KOMPETENZEN VON DAF-LEHRENDEN I //TADQIQOTLAR. – 2023. – T. 28. – №. 2. – C. 90-95.
33. Rakhmankulovna A. S. et al. THE IMPORTANCE OF EMOTIONS IN CULTURAL CONSTRUCTIONS //SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY. – 2023. – T. 2. – №. 13. – C. 128-133.
34. Rakhmankulovna A. S. et al. THE IMPORTANCE OF SPOKEN ENGLISH IN TODAY'S WORLD //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2023. – T. 2. – №. 20. – C. 92-97.
35. Rakhmankulovna A. S. PEDAGOGICAL STRATEGY OF DEVELOPMENT OF COMPETITION IN YOUNG PEOPLE OF PROFESSIONAL EDUCATION //International Scientific and Current Research Conferences. – 2023. – C. 18-20.
36. Rakhmankulovna A. S., Yunusovna Q. A. UNVEILING LINGUISTIC PARALLELS: EXPLORING SIMILARITIES BETWEEN GERMAN AND ENGLISH //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2023. – T. 11. – №. 10. – C. 189-192.
37. OpenAI. ChatGPT rasmiy sahifasi. <https://www.openai.com>
38. Duolingo. Duolingo mobil ilovasi. <https://www.duolingo.com>
39. LingQ. LingQ til o'rganish platformasi. <https://www.lingq.com>